

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวโน้มของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทยใน 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2544) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวโน้มของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์และผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับ มหาบัณฑิตในประเทศไทยใน 10 ปีข้างหน้า โดยใช้เทคนิคเดลฟาย รวบรวมความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ทำการวิเคราะห์และเสนอ ข้อมูลที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์และความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ดังที่ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ไว้ ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเรื่องลำดับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็น ไปได้มากหรือน้อยเรียงไปตามค่ามัธยฐานจากมากไปหาน้อย เป็นตารางประกอบความ เรียงจำแนกตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวโน้มจุดมุ่งหมายของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทยใน 10 ปีข้างหน้า
 - 1.1 จุดมุ่งหมายและลักษณะโดยทั่วไปของหลักสูตร แสดงในตาราง 8
 - 1.2 จุดมุ่งหมายในการผลิตมหาบัณฑิตของหลักสูตร แสดงในตาราง 9
2. แนวโน้มโครงสร้างของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทยใน 10 ปีข้างหน้า
 - 2.1 ลักษณะโครงสร้างหลักสูตร แสดงในตาราง 10
 - 2.2 หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร แสดงในตาราง 11
 - 2.3 โครงสร้างในหมวดวิชาบังคับ แสดงในตาราง 12
 - 2.4 โครงสร้างในหมวดวิชาเลือก แสดงในตาราง 13
 - 2.5 โครงสร้างในหมวดวิชาสัมพันธ์ แสดงในตาราง 14
 - 2.6 โครงสร้างในหมวดวิทยานิพนธ์ แสดงในตาราง 15
3. แนวโน้มเนื้อหาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับ มหาบัณฑิตในประเทศไทยใน 10 ปีข้างหน้า
 - 3.1 เนื้อหาในหลักสูตร แสดงในตาราง 17
 - 3.2 กลุ่มเนื้อหา
 - 3.2.1 กลุ่มเนื้อหาในหมวดวิชาบังคับ แสดงในตาราง 18
 - 3.2.2 กลุ่มเนื้อหาในหมวดวิชาเลือก แสดงในตาราง 19

4. แนวโน้มรายวิชาในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับ
มหาบัณฑิตในประเทศไทยใน 10 ปีข้างหน้า

4.1 รายวิชาบังคับ แสดงในตาราง 20

4.2 รายวิชาเลือก

4.2.1 กลุ่มวิชาการจัดเก็บ การค้นคืน และการบริการสารนิเทศ
แสดงในตาราง 21

4.2.2 กลุ่มวิชาด้านการบริหารและการจัดการสารนิเทศ
แสดงในตาราง 22

4.2.3 กลุ่มวิชาเทคโนโลยีสารนิเทศ แสดงในตาราง 23

4.2.4 กลุ่มวิชาด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ และการติดต่อ
สื่อสาร แสดงในตาราง 24

4.2.5 กลุ่มวิชาด้านแหล่งสารนิเทศและสารนิเทศเฉพาะด้าน
แสดงในตาราง 25

4.3 รายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับศาสตร์สาขาอื่น ๆ

แสดงในตาราง 26

5. แนวโน้มจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทยใน 10 ปีข้างหน้า

จำนวนหน่วยกิตในแต่ละรายวิชา แสดงในตาราง 27

6. แนวโน้มผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหลักสูตร
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทยใน 10 ปีข้างหน้า

ผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหลักสูตร

แสดงในตาราง 28

แนวโน้มนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสาธิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย
ใน 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2544)

1. แนวโน้มนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาของหลักสูตร

1.1 จุดมุ่งหมายและลักษณะโดยทั่วไปของหลักสูตร

ตาราง 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสาธิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา ต้น	มัธยมศึกษา ปลาย	ความแตกต่าง ระหว่างมัธยมศึกษา ต้นกับมัธยมศึกษา ปลาย	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้มนักศึกษา เป็นไปได้	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	1.3	4.94	4.97	0.03	0.55	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	1.5	4.82	4.89	4.07	0.72	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	1.2	4.43	4.50	0.07	1.04	มาก	สอดคล้อง
4	1.6	4.31	4.28	0.03	1.04	มาก	สอดคล้อง
5	1.1	4.21	4.27	0.06	1.14	มาก	สอดคล้อง
6	1.4	4.09	4.08	0.01	0.95	มาก	สอดคล้อง
7	1.7	4.04	4.10	0.06	1.24	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 8 พบว่า แนวโน้มนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสาธิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 2 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 5 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 2 ข้อ เรียงตามลำดับ
ดังนี้

ข้อ 1.3 ควรจะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี
สารสนเทศที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

ข้อ 1.5 เน้นหนักไปทางด้านการใช้เทคโนโลยีในงานห้องสมุด

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 5 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 1.2 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของ
ทบวงมหาวิทยาลัย

ข้อ 1.6 เน้นการจัดการสารสนเทศเฉพาะสาขา

ข้อ 1.1 ต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ของชาติที่กำหนดในช่วงนั้น

ข้อ 1.4 มีเนื้อหามากกว่าเดิม มีความเป็นสากล และมีความเป็นเอกลักษณ์
ของแต่ละท้องถิ่น

ข้อ 1.7 เน้นการบริการมากกว่างานเทคนิค

1.2 จุดมุ่งหมายในการผลิตมหาบัณฑิตของหลักสูตร

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มจุดมุ่งหมายในการผลิตมหาบัณฑิตของหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา ฐานนิยม	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้อง ของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	2.9	4.82	4.92	0.01	0.74	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	2.15	4.79	4.88	0.09	0.83	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	2.14	4.75	4.85	0.10	0.91	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	2.8	4.75	4.89	0.14	0.99	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	2.13	4.71	4.80	0.09	0.93	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	2.2	4.56	4.66	0.10	1.03	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	2.3	4.50	4.62	0.12	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	2.11	4.50	4.71	0.21	1.18	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	2.18	4.28	4.21	0.07	0.96	มาก	สอดคล้อง
10	2.5	4.26	4.23	0.03	1.00	มาก	สอดคล้อง
11	2.19	4.16	4.13	0.03	0.99	มาก	สอดคล้อง
12	2.17	4.15	4.14	0.01	0.96	มาก	สอดคล้อง
13	2.1	4.14	4.08	0.06	0.68	มาก	สอดคล้อง
14	2.20	4.12	4.13	0.03	1.01	มาก	สอดคล้อง
15	2.10	4.10	4.12	0.02	1.07	มาก	สอดคล้อง
16	2.4	4.03	4.05	0.02	0.88	มาก	สอดคล้อง
17	2.12	4.03	4.07	0.04	0.88	มาก	สอดคล้อง
18	2.21	4.03	4.05	0.04	0.88	มาก	สอดคล้อง

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มีชชฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมีชชฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้มน ความ เป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
19	2.16	3.97	4.00	0.03	0.88	มาก	สอดคล้อง
20	2.22	3.97	3.98	0.01	0.88	มาก	สอดคล้อง
21	2.23	3.90	3.90	0.00	1.07	มาก	สอดคล้อง
22	2.7	3.86	3.90	0.04	0.85	มาก	สอดคล้อง
23	2.6	3.50	3.58	0.08	1.20	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 9 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการผลิตมหัศจรรย์ของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 8 ข้อ และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 15 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มนที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 8 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 2.9 เพื่อผลิตมหัศจรรย์ให้มีความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรสารนิเทศเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งบริการภายในและภายนอก

ข้อ 2.15 เพื่อผลิตมหัศจรรย์ให้เป็นบรรณารักษ์หรือนักสารนิเทศให้สามารถออกไปทำงานได้ทั้งภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และห้องสมุด

ข้อ 2.14 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และให้สามารถนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาจัดการและบริการสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 2.8 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้มีความสามารถสื่อสารได้ดีในฐานะเป็นสื่อกลางระหว่างสารสนเทศกับผู้ใช้

ข้อ 2.13 เพื่อผลิตกำลังคนระดับสูงที่มีความสามารถ และความชำนาญในการจัดการข้อมูลสารสนเทศ และบริการสารสนเทศ

ข้อ 2.2 เน้นการเป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพมากขึ้น โดยเน้นเฉพาะด้านสารสนเทศศาสตร์มากกว่าบรรณารักษศาสตร์

ข้อ 2.3 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตทางวิชาชีพที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ เป็นประโยชน์นับตั้งแต่ขึ้นปฏิบัติการจนกระทั่งพัฒนาความก้าวหน้าไปสู่ชั้นบริหารในระดับสูงขึ้นไปได้

ข้อ 2.11 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่ตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในสังคม

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 15 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 2.18 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นบรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศและนักวิชาการระดับสูงสามารถผสมผสานผลงานวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศทั้งในภาครัฐและเอกชน

ข้อ 2.5 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่ตระหนักถึงความร่วมมือในการทำงานกับห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ

ข้อ 2.19 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้บริการในสถาบันบริการสารสนเทศทั้งที่ให้บริการโดยไม่คิดมูลค่าและธุรกิจบริการสารสนเทศ

ข้อ 2.17 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่ตระหนักถึงความรู้ด้านการวิเคราะห์ระบบ และด้านบริหารธุรกิจ

ข้อ 2.1 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตที่ปฏิบัติงานทางด้านการจัดการสารสนเทศในระดับปฏิบัติการทางวิชาชีพมากกว่าเพื่อสร้างผู้สอนหรือผู้นำทางด้านวิชาชีพและผู้บริหาร

ข้อ 2.20 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่สามารถสร้างงานด้านธุรกิจข่าวสารในระดับที่เป็นธุรกิจพาณิชย์ได้

ข้อ 2.10 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นบรรณารักษ์ นักวิจัย นักเอกสารสนเทศ และนักวิชาการระดับสูงที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพและการวิจัย

ข้อ 2.4 มุ่งพัฒนามหาบัณฑิตผู้ที่จะสอนหรือปฏิบัติงานในห้องสมุดหรือศูนย์เอกสารให้เป็นผู้มีคุณธรรมและคุณลักษณะของความเป็นครู และความเป็นผู้บริการที่ดี

ข้อ 2.12 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้มีความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นซึ่งสามารถนำความรู้ไปใช้ในการบริหารและการให้บริการ

ข้อ 2.21 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะบรรจุสารนิเทศเป็นชุดข้อมูลสำเร็จที่ตรงกับความต้องการของตลาด

ข้อ 2.16 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพและเป็นผู้ใช้วิชาชีพนำชุมชน

ข้อ 2.22 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้บริการด้านห้องสมุดแก่ชุมชน และสถาบันการศึกษาระดับโรงเรียนและห้องสมุดเฉพาะมากขึ้น

ข้อ 2.23 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระได้

ข้อ 2.7 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้บริหารในสถาบันบริการสารนิเทศทั้งภาครัฐและเอกชน

ข้อ 2.6 เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นนักวิชาการทำหน้าที่เป็นผู้สอนวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในสถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

2. แนวโน้มโครงสร้างของหลักสูตร

2.1 ลักษณะโครงสร้างหลักสูตร

ตาราง 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มลักษณะโครงสร้างหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา ฐานนิยม	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	นِسัระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	3.2	4.87	4.94	0.07	0.63	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	3.4	4.42	4.64	0.22	0.99	มาก	สอดคล้อง
3	3.5	4.13	4.21	0.08	1.26	มาก	สอดคล้อง
4	3.1	4.00	4.07	0.07	0.98	มาก	สอดคล้อง
5	3.6	3.97	4.00	0.03	0.88	มาก	สอดคล้อง
6	3.7	3.86	3.88	0.02	1.17	มาก	สอดคล้อง
7	3.8	3.77	3.89	0.12	1.27	มาก	สอดคล้อง
8	3.3	3.77	3.70	0.07	1.40	มาก	สอดคล้อง
9	3.11	3.50	3.45	0.05	1.26	มาก	สอดคล้อง
10	3.9	3.50	3.33	0.17	1.37	มาก	สอดคล้อง
11	3.10	3.30	3.20	0.10	1.40	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 10 พบว่าแนวโน้มเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างหลักสูตร
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น
สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 1 ข้อ ความเห็นที่สอดคล้องกันและมีโอกาส
เป็นไปได้มาก 9 ข้อ และความเห็นที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวนโยบายที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 3.2 ตรีมีความยืดหยุ่น คือสามารถปรับเปลี่ยนรายละเอียดในแต่ละกลุ่มหรือประเภทวิชาได้โดยง่าย เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แนวนโยบายที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 9 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 3.4 จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็น 2 โปรแกรม คือโปรแกรมที่มีวิทยานิพนธ์และโปรแกรมที่เลือกเรียนในรายวิชา (Course work) อย่างเดียว

ข้อ 3.5 เพิ่มการเรียนในรายวิชามากขึ้น

ข้อ 3.1 ต้องยึดตามเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย คือจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

ข้อ 3.6 จะมีแผนการเรียนที่ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์แต่เป็นการสอบประมวลความรู้แทน

ข้อ 3.7 จะเป็นการเรียนรายวิชาอย่างเดี่ยวและให้นักศึกษาทำรายงานชิ้นใหญ่แสดงผลงานหรือความรู้ความชำนาญในสาขาที่นักศึกษาเลือกเรียน

ข้อ 3.8 อาจมีการปรับเปลี่ยนจำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับ วิชาเลือก และวิทยานิพนธ์โดยมีจำนวนหน่วยกิตลดลง

ข้อ 3.3 แต่ละสถาบันจะกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรมากกว่าของทบวงมหาวิทยาลัย

ข้อ 3.11 วิชาสัมพันธ์คงทำได้ยากเนื่องจากหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรจะต้องเป็นไปตามทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

ข้อ 3.9 ควรกำหนดจำนวนหน่วยกิตในวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ

แนวนโยบายที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 3.10 โครงสร้างในรายวิชาบังคับและวิชาเลือกคิดเป็นสัดส่วน 2 ใน 3 ของหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร และอีก 1 ใน 3 คิดเป็นหน่วยกิตในวิทยานิพนธ์

2.2 หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

ตาราง 11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิเทศ	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิเทศ กับมัธยมศึกษา	นิสระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	4.6	3.81	3.90	0.09	1.09	มาก	สอดคล้อง
2	4.1	3.78	3.83	0.05	0.94	มาก	สอดคล้อง
3	4.2	3.72	3.86	0.14	1.14	มาก	สอดคล้อง
4	4.3	3.00	3.00	0.00	1.72	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
5	4.4	2.12	1.93	0.19	1.46	น้อย	สอดคล้อง
6	4.5	1.47	1.25	0.22	1.20	น้อยที่สุด	สอดคล้อง

จากตาราง 11 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 3 ข้อ ความเห็นไม่สอดคล้องกันแต่มีโอกาไปได้ปานกลาง 1 ข้อ และความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้น้อยและน้อยที่สุดอย่างละ 1 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 3 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้
ข้อ 4.6 หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรคาดว่าจะยังไม่มีเปลี่ยนแปลง
(ตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดให้ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต)

ข้อ 4.1 การกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรจะมีมากขึ้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งกำหนดให้ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

ข้อ 4.2 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรควรจะอยู่ระหว่าง 36-40 หน่วยกิต

แนวโน้มนักที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้อีก 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 4.3 จำนวนหน่วยกิตควรอยู่ระหว่าง 41-45 หน่วยกิต

แนวโน้มนักที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้อีก 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 4.4 จำนวนหน่วยกิตควรอยู่ระหว่าง 46-50 หน่วยกิต

แนวโน้มนักที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้อีก 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 4.5 หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรจะเพิ่มขึ้นระหว่าง 51-57 หน่วยกิต

2.3 โครงสร้างในหมวดวิชาบังคับ

ตาราง 12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มโครงสร้างในหมวดวิชาบังคับของหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	พิสัยระหว่าง ควอร์ไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	5.1	3.82	3.93	0.11	1.45	มาก	สอดคล้อง
2	5.2	3.72	3.92	0.20	1.29	มาก	สอดคล้อง
3	5.4	2.92	3.00	0.08	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
4	5.3	2.71	2.81	0.10	1.27	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 12 พบว่าแนวโน้มเกี่ยวกับโครงสร้างในหมวดวิชาบังคับของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 2 ข้อ มีความเห็นไม่สอดคล้องกันแต่มีโอกาไปได้ปานกลาง 1 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังตารางรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 2 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 5.1 จำนวนหน่วยกิตควรอยู่ระหว่าง 9-13 หน่วยกิต

ข้อ 5.2 จำนวนหน่วยกิตควรอยู่ระหว่าง 14-18 หน่วยกิต

แนวโน้มที่ไม่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 5.4 จำนวนหน่วยกิตของวิชาบังคับควรเป็น 40 % ของหลักสูตร

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 5.3 จำนวนหน่วยกิตควรจะเป็น 19 หน่วยกิตขึ้นไป

2.4 โครงสร้างในหมวดวิชาเลือก

ตาราง 13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มโครงสร้างในหมวดวิชาเลือกของหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	พิสัยระหว่าง ควอลไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	6.5	4.14	4.19	0.05	1.14	มาก	สอดคล้อง
2	6.1	3.94	4.59	0.65	1.69	มาก	ไม่สอดคล้อง
3	6.3	3.50	3.70	0.20	1.42	มาก	สอดคล้อง
4	6.4	3.35	3.50	0.15	1.45	ปานกลาง	สอดคล้อง
5	6.2	3.03	3.07	0.04	0.90	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 13 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับโครงสร้างในหมวดวิชาเลือกของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 2 ข้อ มีความเห็นไม่สอดคล้องกันแต่มีโอกาสเป็นไปได้มาก 1 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 2 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 2 ข้อ เรื่องตามลำดับดังนี้
ข้อ 6.5 แต่ละสถาบันไม่ควรลดจำนวนหน่วยกิตในวิชาเลือกลงจากเดิม เพราะผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาที่รองรับเพื่อเสริมงานเดิมที่จะทำ ซึ่งปัจจุบันแต่ละสถาบันกำหนดจำนวนหน่วยกิตอยู่ระหว่าง 6-21 หน่วยกิต

ข้อ 6.3 จำนวนหน่วยกิตในรายวิชาเลือกควรอยู่ระหว่าง 15-21 หน่วยกิต

แนวโน้มที่ไม่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 6.1 จำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเลือกควรเพิ่มมากขึ้น

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 2 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

- ข้อ 6.4 หน่วยกิตในวิชาเลือกควรเป็น 30% ของหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร
ข้อ 6.2 จำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเลือกควรอยู่ระหว่าง 9-14 หน่วยกิต

2.5 โครงสร้างในหมวดวิชาสัมพันธ์ของหลักสูตร

ตาราง 14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มโครงสร้างในหมวดวิชาสัมพันธ์ของหลักสูตร

ลำดับที่	ข้อ	มัชฌิมฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัชฌิมฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	แนวโน้มความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1	7.1	3.97	4.02	0.05	0.88	มาก	สอดคล้อง
2	7.2	3.50	3.57	0.07	1.12	มาก	สอดคล้อง
3	7.3	3.08	3.06	0.02	0.73	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 14 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับโครงสร้างในหมวดวิชาสัมพันธ์ของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 2 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 2 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้
ข้อ 7.1 หมวดวิชาสัมพันธ์คาดว่าจะได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น และจำนวนหน่วยกิตจะเพิ่มขึ้น

ข้อ 7.2 หมวดวิชาสัมพันธ์น่าจะมีบ้างแต่ไม่มากนัก

แนวโน้มน้ำที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้
ข้อ 7.3 วิสาสัมพันธ์ควรเป็น 20% ของหลักสูตร

2.6 โครงสร้างในหมวดวิทยานิพนธ์ของหลักสูตร

ตาราง 15 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มนโครงสร้างหมวดวิทยานิพนธ์ของหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้มน้ำ ความ เป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	8.9	3.91	3.98	0.07	0.93	มาก	สอดคล้อง
2	8.8	3.58	3.88	3.30	1.64	มาก	ไม่สอดคล้อง
3	8.3	3.50	3.60	0.10	1.31	มาก	สอดคล้อง
4	8.10	3.35	3.89	0.54	1.51	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
5	8.1	3.17	3.10	0.07	1.54	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
6	8.11	3.17	3.53	0.36	2.08	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
7	8.6	2.92	3.03	0.11	1.56	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
8	8.4	2.88	2.83	0.05	1.90	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
9	8.7	2.67	2.94	0.27	1.85	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
10	8.2	2.50	2.75	0.25	1.32	ปานกลาง	สอดคล้อง
11	8.5	2.20	1.83	0.37	1.81	น้อย	ไม่สอดคล้อง

จากตาราง 15 พบว่า แนวโน้มน้ำเกี่ยวกับโครงสร้างหมวดวิทยานิพนธ์ของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 2 ข้อ มีความเห็นไม่สอดคล้องกันแต่มีโอกาเป็นไปได้มาก 1 ข้อ มีความเห็นไม่สอดคล้องกันแต่มีโอกาเป็นไปได้ปานกลาง 6 ข้อ มี

ความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ และมีความเห็นไม่สอดคล้องกันแต่มีโอกาไปได้น้อย 1 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวนิยมที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 2 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

- ข้อ 8.9 ควรมีทางเลือกสำหรับการทำวิทยานิพนธ์โดยให้เลือกทำการศึกษาเฉพาะกรณีที่มีค่าเทียบได้ไม่ถึง 6-12 หน่วยกิต และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ๆ
- ข้อ 8.3 หน่วยกิตของวิทยานิพนธ์ควรรออยู่ระหว่าง 6-9 หน่วยกิต

แนวนิยมที่ไม่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 1 ข้อ ดังนี้

- ข้อ 8.8 การทำวิทยานิพนธ์อาจลดความสำคัญลงโดยเรียนวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยแทนและฝึกหัดทำในวิชาที่เรียนแทน

แนวนิยมที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้

- ข้อ 8.2 จำนวนหน่วยกิตน่าจะเพิ่มมากขึ้น

แนวนิยมที่ไม่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 6 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

- ข้อ 8.10 นักศึกษาควรทำวิทยานิพนธ์ทุกคน
- ข้อ 8.1 หน่วยกิตของวิทยานิพนธ์ควรเป็น 6 หน่วยกิตหรือน้อยกว่า
- ข้อ 8.11 ไม่มีการทำวิทยานิพนธ์แต่อาจให้เรียนวิชาอื่น ๆ แทนในจำนวนหน่วยกิตที่เท่ากันหรือมากกว่าเล็กน้อย
- ข้อ 8.6 ควรให้น้ำหนักของวิทยานิพนธ์เป็น 1 ใน 4 ถึง 1 ใน 5 ของหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

ข้อ 8.4 หน่วยกิตวิทยานิพนธ์ควรรออยู่ระหว่าง 10-12 หน่วยกิต

ข้อ 8.7 หน่วยกิตวิทยานิพนธ์ควรเป็น 10% ของหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

แนวนิยมที่ไม่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้น้อย 1 ข้อ ดังนี้

- ข้อ 8.5 หน่วยกิตของวิทยานิพนธ์ควรเป็น 1 ใน 3 ของหน่วยกิตรวมตลอด

หลักสูตร

ตาราง 16 เปรียบเทียบโครงสร้างของหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย โครงสร้างของหลักสูตรในปัจจุบัน และแนวโน้มโครงสร้างของหลักสูตรใน 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2544)

กระบวนวิชา	โครงสร้างของหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย	โครงสร้างของหลักสูตรในปัจจุบัน						แนวโน้มโครงสร้างของหลักสูตรใน 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2544)
		จฬ	มช	มอ	มร	มศว.ปสุม และ มส		
						อ.ม	ศศ.ม	
วิชาบังคับ	-	15	18	22	18	13	19	9-13
วิชาเอก	-	-	-	-	12	-	-	-
วิชาเลือก	-	21	15	14	6	8	15	15-21
วิทยานิพนธ์	ไม่น้อยกว่า 12	12	9	9	12	6	6	6-9
วิชาบังคับพื้นฐาน	-	-	-	-	-	12	-	-
ทางการศึกษา	-	-	-	-	-	-	-	-
วิชาสัมพันธ	-	-	-	-	-	-	-	-
วิชาเลือกเสรี	-	-	-	-	-	6	-	-
จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า 36	48	42	45	48	48	40	36-40

หมายเหตุ จฬ หมายถึง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 มช หมายถึง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 มอ หมายถึง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มร หมายถึง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 มศว.ปสุม และ มส หมายถึง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และมหาสารคาม

จากตาราง 16 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโครงสร้างของหลักสูตรในปัจจุบันกับใน 10 ปีข้างหน้า พบว่าจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรในปัจจุบันมีมากกว่าใน 10 ปีข้างหน้า คือ จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรในปัจจุบันอยู่ระหว่าง 40-48 หน่วยกิต แต่ใน 10 ปีข้างหน้าตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญควรอยู่ระหว่าง 36-40 หน่วยกิต แต่ทั้งโครงสร้างของหลักสูตรในปัจจุบันและใน 10 ปีข้างหน้า จะสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ของทบวงมหาวิทยาลัย ที่กำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

โครงสร้างในหมวดวิชาบังคับ วิชาเอก วิชาเลือก วิชาบังคับพื้นฐานทางการศึกษา และวิชาเลือกเสรี ทบวงมหาวิทยาลัยไม่ได้กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแนวโน้มโครงสร้างในหมวดวิชาบังคับมีจำนวนหน่วยกิตน้อยกว่าโครงสร้างในปัจจุบัน คือจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาบังคับในปัจจุบันอยู่ระหว่าง 13-22 หน่วยกิต แต่ใน 10 ปีข้างหน้า ควรอยู่ระหว่าง 9-13 หน่วยกิต สำหรับโครงสร้างในหมวดวิชาเลือกไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ใน 10 ปีข้างหน้าจะมีจำนวนหน่วยกิตมากกว่าเล็กน้อย คือ จำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเลือกในหลักสูตรปัจจุบันอยู่ระหว่าง 6-21 หน่วยกิต แต่ใน 10 ปีข้างหน้าอยู่ระหว่าง 15-21 หน่วยกิต

ส่วนโครงสร้างในหมวดวิทยานิพนธ์นั้น ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ของทบวงมหาวิทยาลัย แผน ก แบบ ก (2) กำหนดจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต แต่ใน 10 ปีข้างหน้าตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หน่วยกิตวิทยานิพนธ์ควรอยู่ระหว่าง 6-9 หน่วยกิตเท่านั้น ซึ่งความเห็นนี้ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย สำหรับจำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ของหลักสูตรในปัจจุบันอยู่ระหว่าง 6-12 หน่วยกิต ซึ่งมี 2 มหาวิทยาลัยที่กำหนดจำนวนหน่วยกิต 12 หน่วยกิตตรงตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ซึ่งกำหนดให้ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. แนวโน้มเนื้อหาในหลักสูตร

3.1 เนื้อหาในหลักสูตร

ตาราง 17 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มเนื้อหาในหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา ฐานนิยม	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้อง ของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	9.24	4.67	4.78	0.11	0.99	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	9.11	4.56	4.70	0.14	1.07	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	9.6	4.50	4.50	0.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	9.10	4.50	4.50	0.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	9.20	4.50	4.50	0.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	9.2	4.38	4.34	0.04	1.01	มาก	สอดคล้อง
7	9.18	4.32	4.26	0.06	1.00	มาก	สอดคล้อง
8	9.1	4.25	4.22	0.03	1.04	มาก	สอดคล้อง
9	9.13	4.24	4.17	0.07	0.91	มาก	สอดคล้อง
10	9.27	4.21	4.27	0.06	1.14	มาก	สอดคล้อง
11	9.22	4.20	4.21	0.01	1.06	มาก	สอดคล้อง
12	9.12	4.20	4.13	0.07	0.84	มาก	สอดคล้อง
13	9.3	4.17	4.19	0.02	1.08	มาก	สอดคล้อง
14	9.15	4.12	4.17	0.05	1.21	มาก	สอดคล้อง
15	9.5	4.10	4.07	0.03	0.75	มาก	สอดคล้อง
16	9.21	4.09	4.07	0.02	0.91	มาก	สอดคล้อง
17	9.16	4.09	4.09	0.00	0.88	มาก	สอดคล้อง
18	9.9	4.06	4.04	0.02	0.83	มาก	สอดคล้อง

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัชฌิมา ฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัชฌิมา	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความ เป็นไปได้	ความสอดคล้อง ของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
19	9.28	4.05	4.05	0.00	0.75	มาก	สอดคล้อง
20	9.23	3.97	4.00	0.03	0.78	มาก	สอดคล้อง
21	9.4	3.86	3.88	0.02	1.17	มาก	สอดคล้อง
22	9.19	3.81	3.83	0.02	1.03	มาก	สอดคล้อง
23	9.14	3.73	3.70	0.03	1.22	มาก	สอดคล้อง
24	9.8	3.72	3.83	0.12	1.38	มาก	สอดคล้อง
25	9.7	3.30	3.21	0.09	1.15	ปานกลาง	สอดคล้อง
26	9.17	3.29	3.13	0.16	1.05	ปานกลาง	สอดคล้อง
27	9.25	3.14	3.08	0.06	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
28	9.26	2.97	3.00	0.03	0.78	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 17 พบว่าแนวโน้มเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 5 ข้อ มีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 19 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 4 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มนที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้

ข้อ 9.24 เนื้อหาของแต่ละวิชาต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีและให้เหมาะสมต่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมโดยยังให้ระดับความรู้ตั้งแต่ขั้น พื้นฐาน ขั้นกลาง และขั้นสูง

ข้อ 9.11 การจัดการและการตลาด

ข้อ 9.6 เนื้อหาด้านระบบควบคุมสารสนเทศ ทั้งระบบจัดเก็บ ระบบค้นคืน การบริการ เพื่อเป็นหลักของวิชาชีพ

ข้อ 9.10 การออกแบบและการวิเคราะห์ระบบ

ข้อ 9.20 เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้าน บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ที่สำคัญ ๆ

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 19 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้

ข้อ 9.2 เนื้อหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นสูง เพื่อการใช้เทคนิคของ คอมพิวเตอร์ในวิชาชีพ ตลอดจนทฤษฎีและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่จะทำให้ การประกอบอาชีพทันสมัยและสนองความต้องการของผู้ใช้อย่างรวดเร็วและเฉพาะเจาะจง

ข้อ 9.18 เนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมความต้องการและการใช้สารสนเทศของผู้ใช้

ข้อ 9.1 เนื้อหาในรายวิชาที่สำคัญที่จะให้ความรู้ทางวิชาชีพแก่ผู้เรียน ประกอบด้วย 4 วิชา (4'c) คือ 1. Collection 2. Classification 3. Communication 4. Computers

ข้อ 9.13 การจัดการหน่วยงานบริการห้องสมุดหรือหน่วยงานบริการสารสนเทศ

ข้อ 9.27 เนื้อหาในหลักสูตรจะเน้นการเป็นสหสาขาวิชามากขึ้น

ข้อ 9.22 เพิ่มเติมเนื้อหาวิชาการจัดการสารสนเทศที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะของหน่วยงานธุรกิจ

ข้อ 9.12 การวิจัยและการประเมินผล

ข้อ 9.3 เนื้อหาด้านการสัมมนาทางวิชาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ข้อ 9.15 เนื้อหาเกี่ยวกับสื่อความรู้ประเภทต่าง ๆ มีมากขึ้น แทนที่จะเน้น เรื่องสิ่งพิมพ์ประเภทเดียว

ข้อ 9.5 เนื้อหาเกี่ยวกับการเสนอบริการรูปแบบต่าง ๆ ต่อสังคม

ข้อ 9.21 เนื้อหาวิชาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ข้อ 9.16 เนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ จะไปในทางลึกของผู้เรียน

ข้อ 9.9 ระบบสารสนเทศ และนโยบายสารสนเทศ

ข้อ 9.28 การจัดวิชาอาจจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ แล้วให้เลือกวิชาย่อยในกลุ่ม มากกว่าจะเป็นการจัดวิชาเดี่ยว ๆ

ข้อ 9.23 เนื้อหาในวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่จะต้องปรับปรุง เพราะลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศจะมีลักษณะเน้นหนักในรูปแบบดิจิทัล โสตทัศนวัสดุและอื่น ๆ

ข้อ 9.4 เนื้อหาด้านปรัชญา คุณธรรมและจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง

ข้อ 9.19 เนื้อหาเกี่ยวกับการสงวนรักษา และบริการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคนั้น ๆ

ข้อ 9.14 เนื้อหาในกลุ่มวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ดั้งเดิมยังคงมีอยู่ ซึ่งเป็นกลุ่มความรู้หลักของวิชาชีพเพื่อการประยุกต์ใช้ในระดับสูงต่อไป

ข้อ 9.8 ความสำคัญของสารสนเทศในสังคม

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 4 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 9.7 เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หนังสือโดยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อถนอมหนังสือเก่าที่เสื่อมสภาพ

ข้อ 9.17 เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสำหรับการประกอบอาชีพในด้าน การบริการสารสนเทศ การขายสารสนเทศ

ข้อ 9.25 เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับวรรณกรรมต่าง ๆ เช่น วรรณกรรม สังคมศาสตร์ วรรณกรรมมนุษยศาสตร์ จะมีประโยชน์น้อยคงต้องเลิกเรียน

ข้อ 9.26 เนื้อหาควรส่งเสริมให้ผู้ศึกษาสามารถจัดการวางแผนให้กับห้องสมุดโรงเรียน เพราะการวางแผนที่ดีให้กับการศึกษาาระยะต้น (ประถมศึกษา และมีธยมศึกษา) น่าจะคุ้มกว่าการวางแผนในระยะปลาย

3.2 กลุ่มเนื้อหาในหมวดวิชาบังคับและวิชาเลือก

3.2.1 กลุ่มเนื้อหาในหมวดวิชาบังคับ

ตาราง 18 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของเนื้อหาในหมวดวิชาบังคับ

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา ฐานนิยม	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	นِسัระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความ เป็นไปได้	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	2	4.37	4.37	0.00	1.05	มาก	สอดคล้อง
2	1	4.33	4.25	0.08	0.96	มาก	สอดคล้อง
3	4	4.28	4.24	0.04	1.01	มาก	สอดคล้อง
4	5	4.25	4.24	0.01	1.04	มาก	สอดคล้อง
5	3	4.22	4.18	0.04	0.94	มาก	สอดคล้อง
6	6	4.06	4.06	0.00	0.83	มาก	สอดคล้อง
7	7	3.90	3.90	0.00	1.06	มาก	สอดคล้อง
8	8	3.81	3.90	0.09	1.09	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 18 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับเนื้อหาในหมวดวิชาบังคับของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิต ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 8 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 8 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้
ข้อ 2 เป็นวิชาเกี่ยวกับสารนิเทศศาสตร์เบื้องต้นหรือการใช้เทคโนโลยี

สมัยใหม่ในห้องสมุด

ข้อ 1 เป็นวิชาเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากร การบริการทรัพยากร และการจัดระบบทรัพยากรสารนิเทศ

ข้อ 4 เป็นวิชาเกี่ยวกับการบริการสารนิเทศทั้งในและนอกสถานที่

ข้อ 5 เป็นวิชาที่เกี่ยวกับฐานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

ข้อ 3 เป็นวิชาทางด้านงานเทคนิค การวิเคราะห์ การกำหนดหัวเรื่องและคำสำคัญ

ข้อ 6 เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการสื่อสาร

ข้อ 7 เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัย

ข้อ 8 เป็นวิชาเกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพ และวิชาจิตวิทยาสำหรับบรรณารักษ์

3.2.2 กลุ่มเนื้อหาในหมวดวิชาเลือก

ตาราง 19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของเนื้อหาในหมวดวิชาเลือก

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัชฌิมฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัชฌิมฐาน	พิสัยระหว่าง ควอลไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	1	4.23	4.15	0.08	0.83	มาก	สอดคล้อง
2	4	4.15	4.09	0.06	0.65	มาก	สอดคล้อง
3	2	4.09	4.05	0.04	0.86	มาก	สอดคล้อง
4	3	4.08	4.07	0.01	0.86	มาก	สอดคล้อง
5	5	3.89	3.96	0.07	0.89	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 19 พบว่าแนวโน้มเกี่ยวกับเนื้อหาในหมวดวิชาเลือกของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 5 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 5 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 1 เป็นรายวิชากลุ่มเทคโนโลยี

ข้อ 4 เนื้อหาในรายวิชาเลือกควรเป็นวิชาที่สัมพันธ์กับศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานสารนิเทศศาสตร์

ข้อ 2 มีวิชาเลือกสาขาอื่น ๆ ตามความสนใจของผู้เรียนโดยเน้นการนับหน่วยกิตซึ่งผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ได้มากในการเป็นพื้นฐานการทำงาน

ข้อ 3 เป็นรายวิชากลุ่มการตลาด การประชาสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร

ข้อ 5 ลักษณะของรายวิชาเลือกควรเป็นการค้นคว้าอิสระและการค้นคว้าด้วยตนเอง

4. แนวโน้มรายวิชาในหลักสูตร

4.1 รายวิชาบังคับ

ตาราง 20 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มรายวิชาบังคับในหลักสูตร

ลำดับ ที่	ชื่อ ที่	มัธยมศึกษา ฐานนิยม	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	นِسัระหว่าง ค่าปกติ	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้อง ของ ความคิดเห็น ของผู้ใช้วิชาฯ
1	1	4.62	4.73	0.11	1.02	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	2	4.56	4.66	0.10	1.03	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	13	4.43	4.50	0.07	1.07	มาก	สอดคล้อง
4	14	4.43	4.43	0.00	1.03	มาก	สอดคล้อง
5	11	4.38	4.33	0.05	1.01	มาก	สอดคล้อง
6	12	4.30	4.30	0.00	1.08	มาก	สอดคล้อง
7	19	4.29	4.35	0.06	1.13	มาก	สอดคล้อง
8	3	4.24	4.17	0.07	0.91	มาก	สอดคล้อง
9	6	4.24	4.17	0.07	0.91	มาก	สอดคล้อง
10	9	4.15	4.12	0.03	0.96	มาก	สอดคล้อง
11	8	4.15	4.09	0.06	0.65	มาก	สอดคล้อง
12	4	4.13	4.11	0.02	0.82	มาก	สอดคล้อง
13	18	4.13	4.09	0.04	0.82	มาก	สอดคล้อง
14	5	4.11	4.08	0.03	0.87	มาก	สอดคล้อง
15	7	4.08	4.07	0.01	0.79	มาก	สอดคล้อง
16	10	3.90	3.94	0.04	1.09	มาก	สอดคล้อง
17	16	3.98	4.00	0.02	0.71	มาก	สอดคล้อง
18	17	3.92	3.98	0.06	0.79	มาก	สอดคล้อง
19	15	3.77	3.77	0.00	1.09	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 20 พบว่า แนวนับที่เกี่ยวกับรายวิชาบังคับในหลักสูตร
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิต ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น
สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 2 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและ
มีโอกาสเป็นไปได้มาก 17 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวนับที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 2 ข้อ เรียงตามลำดับ
ดังนี้

- ข้อ 1 เทคโนโลยีสารนิเทศ : ทฤษฎีและการประยุกต์
- ข้อ 2 การจัดการและการบริการของศูนย์สารนิเทศ

แนวนับที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 17 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

- ข้อ 13 การประมวลผลข้อมูล
- ข้อ 14 ระบบฐานข้อมูล
- ข้อ 11 การจัดเก็บและการค้นคืนสารนิเทศ
- ข้อ 12 สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น
- ข้อ 19 ภาษาอังกฤษ
- ข้อ 3 การวิเคราะห์ทรัพยากรสารนิเทศและการทำรายการขั้นสูง
- ข้อ 6 การวิเคราะห์และการออกแบบระบบ
- ข้อ 9 การพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ
- ข้อ 8 การบริหารงานห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศขั้นสูง
- ข้อ 4 การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
- ข้อ 18 สาระสังเขปและครุฑนี้
- ข้อ 5 การบริการสารนิเทศเชิงพาณิชย์
- ข้อ 7 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
- ข้อ 10 คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับบรรณารักษ์และนักสารนิเทศ
- ข้อ 16 สังคมสารนิเทศและการสื่อสาร
- ข้อ 17 ระบบสารนิเทศแห่งชาติ
- ข้อ 15 จิตวิทยาบรรณารักษ์

4.2 รายวิชาเลือก

4.2.1 กลุ่มวิชาการจัดเก็บ การค้นคืน และการบริการสารนิเทศ

ตาราง 21 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาการจัดเก็บ การค้นคืน และการบริการสารนิเทศ

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัชฌิม	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัชฌิม	นีสัระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	1.2	4.59	4.70	0.11	1.03	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	1.1	4.39	4.43	0.04	1.06	มาก	สอดคล้อง
3	1.8	4.25	4.20	0.05	0.99	มาก	สอดคล้อง
4	1.5	4.07	4.09	0.02	1.01	มาก	สอดคล้อง
5	1.3	4.03	4.05	0.02	0.90	มาก	สอดคล้อง
6	1.7	3.73	3.83	0.10	1.14	มาก	สอดคล้อง
7	1.4	3.40	3.24	0.16	1.16	ปานกลาง	สอดคล้อง
8	1.6	3.08	3.04	0.04	0.73	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 21 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาการจัดเก็บ การค้นคืน และการบริการสารนิเทศของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 1 ข้อ มีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 5 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 2 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 1.2 การจัดระบบสารสนเทศ

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 5 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 1.1 การค้นจากฐานข้อมูล

ข้อ 1.8 ความต้องการและการใช้สารสนเทศ

ข้อ 1.5 การเอกสารและการค้นคืนสารสนเทศ

ข้อ 1.3 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ข้อ 1.7 การบริการสารสนเทศต่อสังคม

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 2 ข้อ เรียงตาม

ลำดับดังนี้

ข้อ 1.4 การจัดหมู่หนังสือระบบรัฐสภาอเมริกัน

ข้อ 1.6 การแปลสารสนเทศ

4.2.2 กลุ่มวิชาด้านการบริหารและการจัดการสารสนเทศ

ตาราง 22 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาด้านการบริหารและการจัดการสารสนเทศ

ลำดับที่	ข้อ	มีพื้นฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมีพื้นฐาน	นِسัระหว่างควอไทล์	แนวโน้มความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1	2.1	4.65	4.79	0.14	1.04	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	2.7	4.46	4.57	0.11	1.08	มาก	สอดคล้อง
3	2.2	4.19	4.14	0.05	0.90	มาก	สอดคล้อง
4	2.8	4.19	4.15	0.04	1.90	มาก	สอดคล้อง
5	2.3	4.08	4.06	0.04	1.90	มาก	สอดคล้อง
6	2.4	4.80	4.06	0.02	0.81	มาก	สอดคล้อง
7	2.5	3.72	3.83	0.11	1.09	มาก	สอดคล้อง
8	2.6	3.46	3.28	0.18	1.15	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 22 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาด้านการบริหารและการจัดการสารสนเทศของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 1 ข้อ มีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 6 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 2.1 การจัดการสารสนเทศ

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 6 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 2.7 การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อ 2.2 การบริหารบุคคลในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ

ข้อ 2.8 กลยุทธ์การวางแผน

ข้อ 2.3 การบริหารโครงการ

ข้อ 2.4 การสัมมนาด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ข้อ 2.5 การฝึกอบรม

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 2.6 การบริหารห้องสมุดประเภทต่าง ๆ

4.2.3 กลุ่มวิชาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตาราง 23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาด้านเทคโนโลยี

ลำดับที่	ข้อ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยมศึกษา	นِسัยระหว่างควอไทล์	แนวโน้มความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1	3.1	4.78	4.85	0.07	0.83	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	3.3	4.78	4.85	0.07	0.83	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	3.11	4.74	4.84	0.10	0.93	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	3.9	4.69	4.78	0.09	0.94	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	3.2	4.65	4.73	0.08	0.97	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	3.7	4.59	4.67	0.08	0.99	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	3.5	4.53	4.67	0.14	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	3.10	4.53	4.62	0.09	1.04	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	3.8	4.47	4.44	0.03	1.00	มาก	สอดคล้อง
10	3.6	4.39	4.43	0.04	1.06	มาก	สอดคล้อง
11	3.4	4.19	4.14	0.05	0.90	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 23 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาด้านเทคโนโลยีของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 8 ข้อ และมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 3 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 8 ข้อ เรียงตามลำดับ

ดังนี้

- ข้อ 3.1 ระบบและโปรแกรมสารสนเทศ
- ข้อ 3.3 การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ
- ข้อ 3.11 การสร้างฐานข้อมูลและจัดการฐานข้อมูล
- ข้อ 3.9 เทคนิคการค้นคืนและการค้นคืนสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์
- ข้อ 3.2 ระบบห้องสมุดและสำนักงานอัตโนมัติ
- ข้อ 3.7 เทคนิคสมัยใหม่ในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ
- ข้อ 3.5 ระบบเผยแพร่สารสนเทศด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- ข้อ 3.10 ข้าราชการห้องสมุดและสารสนเทศ

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 3 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

- ข้อ 3.8 การค้นคว้าระบบออนไลน์
- ข้อ 3.6 โครงสร้างข้อมูล
- ข้อ 3.4 วิศวกรรมคอมพิวเตอร์

4.24 กลุ่มวิชาด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ และ
การติดต่อสื่อสาร

ตาราง 24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาด้านการตลาด
การประชาสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	4.5	4.63	4.74	0.11	1.01	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	4.6	4.22	4.15	0.07	0.89	มาก	สอดคล้อง
3	4.3	4.13	4.10	0.03	0.74	มาก	สอดคล้อง
4	4.7	4.08	4.06	0.02	0.81	มาก	สอดคล้อง
5	4.2	4.06	4.05	0.01	0.86	มาก	สอดคล้อง
6	4.4	4.00	4.02	0.02	0.78	มาก	สอดคล้อง
7	4.1	3.83	3.83	0.00	1.08	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 24 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสารของหลักสูตรบริหารศาสตรบัณฑิตและสาขานิเทศศาสตรระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 1 ข้อ และมีความสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 6 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 1 ข้อ ดังนี้
ข้อ 4.5 การตลาดสำหรับบริการของห้องสมุดและศูนย์สาขานิเทศ

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 6 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 4.6 การบริการสารนิเทศทางธุรกิจและอุตสาหกรรม

ข้อ 4.3 การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

ข้อ 4.7 ทักษะเพื่อการสื่อสารด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ข้อ 4.2 เศรษฐศาสตร์สารนิเทศ

ข้อ 4.4 มนุษยสัมพันธ์

ข้อ 4.1 ธุรกิจการพิมพ์และตลาดหนังสือ

4.2.5 กลุ่มวิชาด้านแหล่งสารนิเทศ และสารนิเทศเฉพาะด้าน

ตาราง 25 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาด้าน
แหล่งสารนิเทศและสารนิเทศเฉพาะด้าน

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา ฐานนิยม	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	นِسัระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้ใช้สาขา
1	5.5	4.06	4.08	0.02	0.97	มาก	สอดคล้อง
2	5.11.1	4.00	4.00	0.00	0.76	มาก	สอดคล้อง
3	5.11.3	3.98	3.98	0.00	0.73	มาก	สอดคล้อง
4	5.12	3.97	3.98	0.01	0.81	มาก	สอดคล้อง
5	5.11.6	3.94	3.95	0.01	0.86	มาก	สอดคล้อง
6	5.4	3.93	4.00	0.07	1.17	มาก	สอดคล้อง
7	5.11.4	3.93	3.95	0.02	0.73	มาก	สอดคล้อง
8	5.11.2	3.92	3.94	0.02	0.81	มาก	สอดคล้อง
9	5.11.5	3.88	3.92	0.04	0.73	มาก	สอดคล้อง
10	5.1	3.81	3.87	0.06	1.06	มาก	สอดคล้อง

ตาราง 25 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มีชชฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมีชชฐาน	นีสัระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความ เป็นไปได้	ความสอดคล้อง ของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
11	5.2	3.77	3.81	0.04	1.12	มาก	สอดคล้อง
12	5.10	3.75	3.83	0.08	1.19	มาก	สอดคล้อง
13	5.7	3.60	3.72	0.12	1.10	มาก	สอดคล้อง
14	5.9	3.45	3.11	0.34	1.07	ปานกลาง	สอดคล้อง
15	5.3	3.30	3.22	0.08	1.15	ปานกลาง	สอดคล้อง
16	5.8	3.29	3.28	0.01	1.29	ปานกลาง	สอดคล้อง
17	5.13	3.25	3.11	0.14	1.04	ปานกลาง	สอดคล้อง
18	5.6	3.20	3.15	0.05	1.09	ปานกลาง	สอดคล้อง
19	5.15	3.02	3.00	0.02	0.60	ปานกลาง	สอดคล้อง
20	5.14	2.50	2.96	0.46	0.63	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 25 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาด้านแหล่ง
สารนิเทศเฉพาะด้านของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิต
ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 13 ข้อ และมี
ความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 7 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- แนวโน้มนที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 13 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้
- ข้อ 5.5 สื่อโสตทัศนวัสดุในห้องสมุด
 - ข้อ 5.11.1 แหล่งและบริการสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - ข้อ 5.11.3 แหล่งและบริการสารนิเทศทางอุตสาหกรรม

- ข้อ 5.12 สารนิเทศท้องถิ่น
- ข้อ 5.11.6 แหล่งและบริการสารนิเทศทางการเกษตร
- ข้อ 5.4 จดหมายเทศและการบันทึกสมัยใหม่
- ข้อ 5.11.4 แหล่งและบริการสารนิเทศทางการแพทย์
- ข้อ 5.11.2 แหล่งและบริการสารนิเทศทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- ข้อ 5.11.5 แหล่งและบริการสารนิเทศทางกฎหมาย
- ข้อ 5.1 สิ่งพิมพ์รัฐบาล
- ข้อ 5.2 สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง
- ข้อ 5.10 ห้องสมุดเฉพาะ
- ข้อ 5.7 ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 7 ข้อ เรียงตาม

ลำดับดังนี้

- ข้อ 5.9 หอสมุดแห่งชาติ
- ข้อ 5.3 หนังสือหายาก
- ข้อ 5.8 ห้องสมุดประชาชน
- ข้อ 5.13 สารนิเทศสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่ม
- ข้อ 5.6 ห้องสมุดโรงเรียน
- ข้อ 5.15 ระบบสารนิเทศสำหรับเด็กและวัยรุ่น
- ข้อ 5.14 ระบบสารนิเทศสำหรับคนชรา

4.3 ราชวิชาที่มีความสัมพันธ์กับศาสตร์สาขาอื่น ๆ

ตาราง 26 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มราชวิชาที่มีความสัมพันธ์กับศาสตร์สาขาอื่น ๆ

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยมศึกษา	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	4	3.68	3.50	0.18	1.36	มาก	สอดคล้อง
2	1	3.37	3.18	0.19	1.24	ปานกลาง	สอดคล้อง
3	2	3.20	3.08	0.12	1.17	ปานกลาง	สอดคล้อง
4	3	3.20	3.25	0.05	1.57	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
5	5	3.17	3.08	0.09	0.96	ปานกลาง	สอดคล้อง

จากตาราง 26 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวกับราชวิชาที่มีความสัมพันธ์กับศาสตร์สาขาอื่น ๆ ของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 1 ข้อ มีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 3 ข้อ และมีความเห็นไม่สอดคล้องกันแต่มีโอกาเป็นไปได้ 1 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 1 ข้อ ดังนี้
ข้อ 4 สถิติ

แนวโน้มนั้นที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 3 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

- ข้อ 1 พฤติกรรมศาสตร์
- ข้อ 2 การศึกษา
- ข้อ 5 สังคมวิทยา

แนวโน้มนั้นที่ไม่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ ดังนี้

- ข้อ 3 ภาษาคำต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน

5. แนวโน้มจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาของหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาในหลักสูตร

ตาราง 27 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มจำนวนหน่วยกิตในรายวิชา

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัชฌิธาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัชฌิธาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	-	4.17	4.06	0.11	0.90	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 27 พบว่าแนวโน้มเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 1 ข้อ คือ จำนวนหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาควรกำหนดไว้รายวิชาละ 3 หน่วยกิต

6. แนวโน้มผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหลักสูตร
ผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหลักสูตร

ตาราง 28 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
และพัฒนาการของหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มีขบวนการ	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมีขบวนการ	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
1	12.2	4.94	4.97	0.03	0.55	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	12.3	4.87	4.93	0.06	0.63	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	12.4	4.87	4.94	0.07	0.63	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	12.1	4.82	4.91	0.09	0.73	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	12.10	4.82	4.91	0.09	0.73	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	12.21	4.79	4.90	0.11	0.85	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	12.9	4.67	4.75	0.08	0.95	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	12.15	4.67	4.81	0.14	1.03	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	12.20	4.67	4.81	0.14	1.06	มากที่สุด	สอดคล้อง
10	12.8	4.62	4.76	0.14	1.06	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	12.22	4.56	4.70	0.14	1.07	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	12.5	4.38	4.31	0.07	0.98	มาก	สอดคล้อง
13	12.7	4.37	4.37	0.00	1.05	มาก	สอดคล้อง
14	12.26	4.22	4.17	0.05	0.94	มาก	สอดคล้อง
15	12.23	4.19	4.15	0.04	0.90	มาก	สอดคล้อง
16	12.13	4.18	4.13	0.05	0.88	มาก	สอดคล้อง

ตาราง 28 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	มัชฌิมฐาน	ฐานนิม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิม กับมัชฌิมฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์	แนวโน้ม ความ เป็นไปได้	ความสอดคล้อง ของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
17	12.14	4.15	4.10	0.05	0.78	มาก	สอดคล้อง
18	12.19	4.12	4.08	0.04	0.72	มาก	สอดคล้อง
19	12.24	4.08	4.06	0.02	0.40	มาก	สอดคล้อง
20	12.16	4.06	4.10	0.04	0.97	มาก	สอดคล้อง
21	12.18	4.06	4.08	0.02	0.97	มาก	สอดคล้อง
22	12.17	4.03	4.02	0.01	0.88	มาก	สอดคล้อง
23	12.25	4.00	4.17	0.17	1.42	มาก	สอดคล้อง
24	12.11	3.94	4.67	0.73	1.82	มาก	ไม่สอดคล้อง
25	12.12	3.88	4.00	0.12	1.32	มาก	สอดคล้อง
26	12.27	3.81	3.92	0.11	1.32	มาก	สอดคล้อง
27	12.6	3.63	4.31	0.68	1.08	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 28 พบว่า แนวโน้มเกี่ยวข้องกับผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 11 ข้อ มีความเห็นสอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 15 ข้อ และมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน แต่มีโอกาสเป็นไปได้มาก 1 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 11 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 12.2 เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า คอมพิวเตอร์ที่มีบทบาทมากขึ้นจนเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีในหลักสูตร

ข้อ 12.3 การผลิตบุคลากรด้านการจัดการสารสนเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานในสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย ไม่เฉพาะแต่งานห้องสมุดเท่านั้น ดังนั้นหลักสูตรจะต้องสอดคล้องกับการผลิตบุคลากรด้วย

ข้อ 12.4 ถ้าหลักสูตรไม่สนองตอบความต้องการของสังคมจะทำให้เกิดการแทรกแซงจากบุคลากรในวิชาชีพอื่นที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่มากกว่า

ข้อ 12.1 ระบบเครือข่ายสารสนเทศและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศมีมากขึ้น

ข้อ 12.10 ผู้สอนทางด้านเทคโนโลยีอาจไม่ใช่บรรณารักษ์โดยตรงแต่ต้องมีบุคลากรจากสาขาคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีมาเป็นผู้ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการข้อมูลสารสนเทศ

ข้อ 12.21 ผู้นำทางด้านสารสนเทศต้องมีความรู้ในสาขาอื่น ๆ มากขึ้นเพื่อรองรับกับวิทยาการในสาขาค่าง ๆ ที่ก้าวหน้ามากขึ้น

ข้อ 12.9 การปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการจะมีมากขึ้น เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการของผู้ใช้อย่างลึกซึ้งและสนองความต้องการได้ตรงตามหลักสูตร

ข้อ 12.15 ผู้เรียนต้องมีความสามารถทั้งด้านภาษาและเทคโนโลยีมากขึ้น

ข้อ 12.20 มาตรฐานในการลงรายการต่าง ๆ จะมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น เนื่องจากจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลมากขึ้น

ข้อ 12.8 ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการผลิตสื่อความรู้ทั้งด้านรูปลักษณะและปริมาณ และด้านการสื่อสาร

ข้อ 12.22 ระบบสำนักงานอัตโนมัติที่ต้องการใช้อุปกรณ์เครื่องมือกลอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น ใช้บุคลากรและพื้นที่ในการดำเนินการน้อยที่สุด

แนวโน้มที่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 15 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อ 12.5 ระบบธุรกิจสารสนเทศจะได้รับความนิยมและพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการที่ชี้เฉพาะเจาะจงและทันต่อความต้องการของผู้ใช้

ข้อ 12.7 การแข่งขันในด้านข่าวสารข้อมูล

ข้อ 12.26 การเปลี่ยนหลักสูตรให้ได้รับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยและความสามารถในการให้บริการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกันของแต่ละภาคหรือแต่ละท้องถิ่น

ข้อ 12.23 ต้องมีสมาคมวิชาชีพรับผิดชอบพัฒนาความก้าวหน้า มาตรฐานวิชาชีพบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศ

ข้อ 12.13 มีความร่วมมือช่วยเหลือกันในระดับนานาชาติมากขึ้น

ข้อ 12.14 มีการขายสารสนเทศกันมากขึ้น

ข้อ 12.19 บริษัท องค์การ หน่วยงานอื่น ๆ อาจต้องการบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชามากขึ้น

ข้อ 12.24 โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จำเป็นต้องมีการแข่งขันกันมากขึ้น คือต้องแข่งกับคณะวิชาอื่น ๆ ในสถาบันเดียวกันเพื่อขบประมาณและแข่งกับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์สถาบันอื่นทั้งในด้านที่เกี่ยวกับผู้เรียนและข้อจำกัดในเรื่องตลาดแรงงาน

ข้อ 12.16 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะมีอิทธิพลและก้าวหน้ามากขึ้นและเร็วมากขึ้นจนบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยปรับตัวไม่ทัน

ข้อ 12.18 ศักยภาพของวงการธุรกิจจะทำให้สามารถทำงานร่วมมือกับกลุ่มวิศวกรพัฒนา Hardware ได้ใกล้ชิดกว่ากลุ่มบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ข้อ 12.17 ความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรจะมากขึ้นโดยพัฒนาในแง่ความรวดเร็วทันเหตุการณ์

ข้อ 12.25 ปรัชญาและบทบาทของวงการธุรกิจจะครองความเป็นผู้นำทางด้านบริการสารสนเทศและระบบอัตโนมัติ ซึ่งจะส่งผลให้หลักสูตรและการศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่รู้หน้ากว่าที่บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จะตามทัน

ข้อ 12.12 บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ต้องแยกตัวเองให้เด่นชัด ไม่เช่นนั้นจะถูกกลืนหายไป และต้องปิดตัวเองลง

ข้อ 12.27 ปรัชญาของบรรณารักษศาสตร์ต้องเปลี่ยนจาก Service on non - profit basis มาเป็น to gain profit efficiently

ข้อ 12.6 ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศต้องใช้ระบบธุรกิจมาใช้ในการให้ข่าวสาร

แนวนั้นก็ไม่สอดคล้องกันและมีโอกาสเป็นไปได้มาก 1 ข้อ ดังนี้

ข้อ 12.11 สถาบันหลายแห่งได้เปิดสอนสาขาคอมพิวเตอร์หรือสาขาวิชาการจัดการ ซึ่งทั้ง 2 สาขาวิชานี้ได้ผนวกวิชาเกี่ยวกับการจัดการด้านข่าวสารด้วย คอมพิวเตอร์ไว้ด้วย ก็เท่ากับวิชาด้านบรรณารักษศาสตร์จะถูกถูกรุกราน